Valiokunnan lausunto LiVL 28/2016 vp– U 61/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (asetus TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta (asetus TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä) (U 61/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö
- viestintäneuvos Kreetta Simola, liikenne- ja viestintäministeriö
- lakiasiainjohtaja Katri Olmo, Yleisradio
- yhteiskuntasuhdejohtaja Petra Wikström, MTV Oy
- vanhempi lakimies Sami Kokljuschkin, Kopiosto ry
- johtaja Martti Kivistö, Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- lakimies Jussi Mäkinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- RadioMedia

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Viestintävirasto
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 28/2016 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan unionin komissio antoi 14 päivänä syyskuuta 2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta, COM(2016) 594 final, (asetus TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä).

Ehdotus on osa komission toista tekijänoikeudellista toimenpidepakettia, joka liittyy digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan. Vuoden 2015 joulukuussa komissio otti ensimmäisen askeleen strategian täytäntöön panemiseksi ehdottamalla verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävän siirrettävyyden varmistamista sisämarkkinoilla koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta.

Ehdotuksella edistetään myös audiovisuaalisten mediapalveluiden rajat ylittävää saatavuutta ja täydennetään näin direktiiviä 2010/13/EU audiovisuaalisista mediapalveluista.

Valtioneuvoston kanta

Suomi kannattaa yleisellä tasolla komission ehdotusta päivittää satelliitti- ja kaapelidirektiiviä kattamaan televisio- ja radiotoimialan uudet toimintatavat. On myös hyvä, että alkuperäisen lähettämisen ja edelleen lähettämisen käsitteitä selvennetään esitetyllä tavalla.

Suomi suhtautuu kuitenkin varauksellisesti ehdotetun sääntelyinstrumentin, asetuksen, valintaan ja katsoo, että asiasta tulisi ensisijaisesti säätää direktiivillä tai muutoin pitää huolta siitä, että jää riittävästi kansallista liikkumavaraa, jotta asetusehdotuksen mukainen järjestely voidaan sovittaa yhteen olemassa olevaan kansalliseen järjestelmään. Suomi katsoo lisäksi, että asetusehdotuksessa ilmaistua sopimusvapauden periaatetta on syytä vahvistaa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston tavoin liikenne- ja viestintävaliokunta kannattaa yleisellä tasolla komission ehdotusta. Valiokunta korostaa kuitenkin, että uuden lainsäädännön pitää mahdollistaa alan markkinoiden kehitys. Tämä on erityisen tärkeää, jotta eurooppalaiset audiovisuaaliset mediapalvelut voivat kehittyä vastaavin toimintamahdollisuuksin kuin globaaleilla markkinoilla.

Sääntelyinstrumentti

Valiokunta katsoo, että asiasta tulee säätää direktiivillä, jotta nyt ehdotettu järjestelmä voidaan sovittaa yhteen olemassa olevan kansallisen järjestelmän kanssa ja jotta asiassa jää riittävästi kansallista liikkumavaraa.

Sopimuslisenssijärjestelmä ja alkuperämaaperiaate

Asiantuntijakuulemisessa eräät toimijat ovat tuoneet esiin sen, että uudella sääntelyllä ei pidä sulkea pois satelliitti- ja kaapelidirektiivin mukaista sopimuslisenssijärjestelmää, ja että sopimuslisenssijärjestelmä on tärkeää laajentaa myös oheisverkkopalveluihin. Sopimuslisenssijärjestelmä yhdistettynä ehdotuksen mukaiseen alkuperämaaperiaatteeseen kaikkien verkossa tapahtuvien lähetysten osalta voisi tarjota tulevaisuudessa ratkaisun digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämiseen.

Toiset toimijat taas ovat pitäneet huolestuttavana, että alkuperämaaperiaatteen laajentaminen verkkojakeluun voi estää audiovisuaalisten sisältöjen alueellisen lisensionnin, jos se kytketään pakolliseen tai sopimuslisenssipohjaiseen kollektiivihallintoon. Kuulemisessa on ehdotettu, että asetusehdotuksen johdantokappaleen 11 mukaisen sopimusvapauden tulee olla mahdollisimman vahva ja sen tulee mahdollistaa jatkossakin oikeuksien rajaaminen teknisin keinoin tai tietylle kielelliselle alueelle. Edelleen on pidetty tärkeänä, että kansalliset lähettäjäyritykset voivat itse päättää kaupallisista markkina-alueistaan. Maakohtaista oikeushankintaa on pidetty perusedellytyksenä sille, että kansalliset toimijat voivat hankkia sisältöoikeuksia omalle markkina-alueelleen.

Valiokunta toteaa, että alkuperämaaperiaatetta koskevan asetusehdotuksen 2 artikla mahdollistaa toiminnan laajentamisen koko EU:n alueelle, mutta vaikeuttaa myös toimintaa sellaisten toimijoiden kohdalla, jotka haluavat toimia vain kansallisella markkina-alueella. Valiokunta pitää tärkeänä, että sääntelyllä parannetaan toimijoiden mahdollisuuksia toimia koko EU:n alueella ja siten tarjota palvelujaan kansallista suuremmalla markkina-alueella. Näin esimerkiksi ulkomailla oleskelevat suomalaiset voisivat hyötyä suomalaisista radio- ja televisiolähetyksistä, ja tämä avaisi mahdollisuuksia suomalaisille toimijoille suuremmilla markkinoilla. On kuitenkin myös tärkeää, että kansallisen markkina-alueen toimijoiden toimintamahdollisuuksia ei heikennetä vaan mahdollistetaan myös radio- ja televisiolähetysten tarjoaminen vain kansallisella markkina-alueella. Tällöin kaupallisia lähetyksiä voitaisiin räätälöidä suomalaisille markkinoille.

Muuta

Valiokunta katsoo, että verkossa tuotettavien oheispalvelujen osalta jäsenvaltioilla tulee myös jatkossa olla oikeus päättää määräajan pituudesta, jona näihin palveluihin annetaan pääsy. Näin toimijat voivat kehittää toimintaansa kuluttajien kannalta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että ehdotus jättää huomiotta kaupallisen radiotoimialan, jolla oikeuksien käytöstä maksettava korvaus Euroopassa vakiintuneen käytännön mukaan perustuu radion liikevaihtoon. On esitetty, että potentiaalisen kuuntelijajoukon huomioiminen korvausta määritettäessä tarkoittaisi kaupallisen radion kannalta sellaisen tekijän huomioimista, joka ei heijasta oikeuksien arvoa radiotoiminnassa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

Valiokunnan lausunto LiVL 28/2016 vp

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 13.12.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker